دورهٔ چهاردهم قانون گذاری — جلسه ۷۶ — شمارهٔ مسلسل - ۱۳۳۲

مذاکرات مجلس

صورت مشروح مجلس روز سه شنبه ۹ آبان ماه ۱۳۲۳ ☆

فهرست مطالب :

۱ - تصویب صورت مجلس
۲ - بیانات آقای رئیس راجع به نطق قبل از دستور
۳ - مذاکره دردستور
۴ - قرائت گزارش کمیسیون عرایض و مرخصی راجع باعلام جرم آقای فرخ بر علیه آقای سهیلی و ارجاع آن بکمیسیون دادگستری
۵ - قرائت و تصویب هفت فقره خبر مرخصی آقایان نمایندگان
۶ - مذاکره در گزارش کمیسیون بودجه نسبت بسازمانهای وزارتخانه‌ها و ادارات دولتی
۷ - تقدیم یک فقره لایحه فوری از طرف آقای وزیر پیشه و هنر راجع بلغو انحصار پیله
۸ - موقع و دستور جلسه بعد - ختم جلسه

مجلس یکساعت و بیست دقیقه قبل از ظهر بریاست آقای آقا سید محمد صادق طباطبائی تشکیل گردید

صورت مجلس روز یکشنبه ۷ آبان ماه ۱۳۲۳ را آقای طوسی (منشی) قرائت نمودند ☆☆

[۱ - تصویب صورت مجلس]

رئیس - اعتراضی برصورت مجلس هست ؟ (گفته شد - خیر) صورت مجلس تصویب میباشد

[۲ - بیانات آقای رئیس راجع بنطق قبل ازدستور]

رئیس - آقایان محترم مستحضرند که تعیین دستورجلسه را نظامنامه بنظر مجلس واگذار کرده است وبنده هم همیشه همین کار را میکردم وراجع بدستور از مجلس رأی گرفته ام وحتی دربارهٔ بعضی ازموضوعها دودفعه رأی گرفته‌ام البته تا وقتیکه نظامنامه اینطور تعیین کرده است بنده و هر کس دیگری که هم باشد بایداینکار را بکند و وظیفه‌مان همین است که برطبق نظامنامه دستور مجلس را برأی مجلس واگذار کنیم راجع بنطق قبل ازدستورهم اگر یکنفر اجازه خواسته است بآقایان عرض کرده ام اگر مجلس رأی داد

☆ عین مذاکرات مشروح هفتاد وششمین جلسه ازچهاردهمین دورهٔ قانون گذاری (مطابق قانون ۸ آذرماه ۱۳۰۵)

ادارهٔ تند نویسی و تحریر صورت مجلس

☆☆ اسامی غائبین جلسه گذشته که ضمن صورت مجلس خوانده شده :

غائبین با اجازه - آقایان : ساسان - مظفرزاده .

غائبین بی اجازه - آقایان : تربتی - گیو - اخوان - کفائی - عامری - آصف - قبادیان - گرگانی - سید ضیاءالدین - دکتر شفق مهندس فریور - معدل - رفیعی - کام بخش - ایرج اسکندری - دکتر فلسفی .

دیرآمدگان بی اجازه - آقایان : بیات - نقابت - حیدر علی امامی - فرود - دکتر زنگنه - شریعت زاده - فیروز آبادی - حکمت دکتر کیان .

که نطق کرده‌اند و اگر مجلس رأی نداده رد کرده‌ایم بنابراین بنده غیر از این هم نمیتوانستم کاری بکنم (صحیح است) و وظیفه من همین بوده است در جلسه قبل گفته شده است که هیئت رئیسه اجازه نطق قبل از دستور را نمیدهند درصورتیکه اینطور نبوده است رئیس یا نایب رئیس اجازه را باید بدهند نه هیئت رئیسه آنهم البته با نظر خود مجلس (صحیح است) و همیشه نظر مجلس رعایت میشده است حتی مکرر بنده بعضی وقت به مجلس عرض کرده‌ام که مانعی ندارد ولی مجلس گفته است که دستور البته بنده هم بایستی تبعیت کنم مربوط بشخص بنده نیست. (صحیح است)

جمعی از نمایندگان ـ دستور

رحیمیان ـ بنده مخالفم

اردلان ـ بنده موافقم

رئیس ـ شما با ورود دردستور مخالفید؟

رحیمیان ـ بلی

رئیس ـ بفرمائید

رحیمیان ـ عرض کنم جلسه قبل آقای دکتر مصدق شرحی بیان فرمودند بنده لازم میدانم که براثر آن اجازه داده شود که آقایان صحبت کنند.

اردلان ـ بنده با نطق قبل از دستور مخالفم

رئیس ـ بفرمائید

اردلان ـ عرض کنم که مجلس شورای ملی راه افراط و تفریط را گرفته است یك وقت چند هفته می گذرد که اجازه نطق قبل ازدستور را بهیچکس نمیدهند و یکوقت هم مثل جلسه گذشته تمام وقت مجلس به نطق قبل از دستور میگذرد آنچه بنده تصور میکنم این است که بحد کفایت مذاکره شده است و باید وارد کار های جاری مجلس بشویم (صحیح است).

رئیس ـ رأی میگیریم. آقایانیکه با ورود در دستور موافقند قیام نمایند (اکثر برخاستند) تصویب شد. آقای مجد ضیائی پیشنهاد کرده اند که قبل از شروع بدستور ماده ٤٤ نظامنامه قرائت شود.

یکنفر از نمایندگان ـ بخوانید.

رئیس ـ ماده ٤٤ نظامنامه قرائت میشود:

ماده ٤٤ ـ هر نمایندهٔ که ازوزیری میخواهد استیضاحی نماید....

مجدضیائی ـ آقا اشتباه است ماده ١٤٤ نظامنامه است

رئیس ـ ماده ١٤٤ نظامنامه قرائت میشود:

ماده ١٤٤ ـ هر تماشاچی که باعث اغتشاش مذاکرات یا اختلال نظم شود فوراً بمحاکم مرجع جلب میشود.

دکتر اعتبار ـ این امروز مورد ندارد

رئیس ـ آقای مجد ضیائی.

مجد ضیائی ـ در جلسه گذشته ملاحظه فرمودید یك اندازه ای انتظامات مجلس بهم خورده بود مجلس شورای ملی یك مقررات و انتظامات خاصی دارد که باید کاملاً مراعات شود ممکن است بعضی اشخاص آگاه نباشند و یك اقداماتی بکنند از قبیل دست زدن وخندیدن وغیره این است که بنده تقاضا کردم برای اطلاع تماشاچیان مقررات مجلس خوانده شود و آنها هم آگاه باشند چون عمل مجلس باید سرمشق مجامع دیگر شود و حفظ انتظامات داخلی مجلس هم با خود ملت است.

رئیس ـ مکرر عرض کرده‌ام و ماده نظامنامه‌هم خوانده شده که تماشاچیها بهیچوجه نباید در مجلس اظهار احساسات نمایند ومکرر هم گفته شده که برخلاف نظامنامه رفتار نکنند

نمایندگان ـ صحیح است.

[۳ ـ مذاکره در دستور]

رئیس ـ عرض کنم آقای طوسی پیشنهاد کرده اند که اعتبارنامه آقای مراد اربه مطرح شود ولی آقای امینی پیشنهاد میکنند که اصلاً اعتبارنامه‌ها از دستور خارج شود.

امینی ـ اجازه میفرمائید توضیح بدهم؟

رئیس ـ بفرمائید.

امینی ـ بنده توضیح زیادی نمیدهم عقیده دارم برای اینکه آقایان مخالفین بیشتر بتوانند در پرونده دقت کنند و بیشتر بتوانند مطالعه نمایند امروز اعتبارنامه‌ها از دستور

خارج شود و بجلسه بعد موکول شود امروز گزارش کمیسیون بودجه چون مهمتر است مطرح شود. (صحیح است)

رئیس ـ آقای طوسی.

طوسی ـ عرض کنم که این موضوع اعتبارنامه‌ها همانطور که فرمودند و سوابق هم هست وقتیکه در دستور گذارده شد حتماً بایستی مطرح شود و این خبرها مدتی است در شعبه‌های مربوطه معطل بوده است و آقایان هم ملاحظه فرموده اند بنده اینجا باید صریحاً عرض کنم که مدت چهار ماه است که منتظر طرح این اعتبارنامه هستم و یك عرایض لازمی است که بایستی عرض کنم و بعلاوه مجلس شورای ملی و دولت اطلاع دارند و خاطر مبارك اعلیحضرت همایون شاهنشاهی هم واقف است که بنده باید مسافرت کنم و تا عرایضم را نکنم نمیتوانم بروم این موضوع را بایستی تمام کنم و بعد بروم.

رئیس ـ رأی میگیریم به پیشنهاد آقای امینی که اعتبارنامه‌ها از دستور خارج شود آقایانیکه موافقند قیام نمایند (اکثر برخاستند) تصویب شد.

[۴ ـ قرائت گزارش کمیسیون عرایض و مرخصی راجع باعلام جرم آقای فرخ برعلیه آقای سهیلی و ارجاع آن بکمیسیون دادگستری]

رئیس ـ آقای فرخ فرمایشی داشتید؟

فرخ ـ عرض کنم خبرهائیکه مربوط است بکمیسیون عرایض و دادگستری یك مدت قانونی دارد که باید در آن مدت گزارشش بعرض مجلس برسد بعضی مسائلی هست که راپورتش مدتی است رسیده و چون خیلی مختصر است و رأی هم نخواهد داشت استدعا میکنم بفرمائید در مجلس قرائت شود.

طوسی ـ بنده توضیح مختصری دارم اجازه میفرمائید؟

فرخ ـ توضیح ندارد!

دکتر اعتبار ـ توضیح ندارد!

رئیس ـ آقای طوسی.

طوسی ـ بنده یکدفعه دیگر لازم است که جلب توجه آقایان نمایندگان مجلس شورای ملی را بکنم بنده عرض کردم که نمیتوانم بمانم والزام بمسافرت دارم اگر نروم ممکن است در یك گوشه مملکت خطراتی اتفاق بیفتد و آقایان هم ممکن است دچار پشیمانی شوند بنا براین اگر اجازه ندهند من عرایضم را بکنم ناچارم برای حفظ آبروی خودم وصلاح کشور هم که باشد در روزنامه ها و جراید مطالب خود را بنویسم ودر همه جا خواهم گفت و استدعا دارم آقایان اگر این نظر را ندارید این موضوع سنبل شود اجازه نفرمائید تا من برگردم این موضوع مطرح شود (صحیح است).

رئیس ـ گزارش کمیسیون عرایض و مرخصی راجع باعلام جرم از طرف آقای فرخ برعلیه آقای سهیلی قرائت میشود:

ریاست محترم مجلس شورای ملی ـ اعلام جرم از طرف آقای فرخ نمایندهٔ مجلس برعلیه آقای علی سهیلی نخست وزیر سابق نسبت بانتخابات تبریز و اهر که برای رسیدگی به کمیسیون عرایض فرستاده شده بود مورد مطالعه قرار گرفت با توجه بمدارك ضمیمه اعلام جرم که بامضای آقای فرخ مصدق شده و بطوریکه نوشته‌اند اصل آنها نزد خودشان است کمیسیون عرایض ومرخصی طبق مقررات قانون محاکمه وزراء موضوع را قابل توجه و ادامه تحقیقات دانسته و اینك گزارش آنرا تقدیم میدارد.

رئیس ـ رجوع میشود به کمیسیون دادگستری.

[۵ ـ قرائت و تصویب هفت فقره خبر مرخصی آقایان نمایندگان]

رئیس ـ چند فقره گزارش مرخصی آقایان است اگر اجازه میفرمائید خوانده شود؟

نمایندگان ـ بسیار خوب.

رئیس ـ گزارش مرخصی آقای مجد ضیائی قرائت میشود:

آقای مجد ضیائی درخواست ۲۷ روز مرخصی از ۲۰ شهریور ماه ۱۳۲۳ نموده اند مورد موافقت کمیسیون واقع شده اینك گزارش آن بعرض میرسد.

رئیس ـ مخالفی نیست؟ (اظهار شد ـ خیر) آقایانیکه با مرخصی آقای مجد ضیائی برطبق گزارش موافقند قیام نمایند (اکثر برخاستند) تصویب شد. گزارش مرخصی آقای سیف پور قرائت میشود:

آقای سیف پور درخواست یکماه مرخصی از تاریخ ۲۲ خرداد۲۳ نموده‌اند کمیسیون عرایض ومرخصی با درخواست ایشان موافقت نموده اینك گزارش آن تقدیم میشود .

رئیس ـ مخالفی نیست ؟ (اظهار مخالفتی نشد) آقایانیکه بایکماه مرخصی آقای سیف پور فاطمی موافقند قیام نمایند (اکثر برخاستند) تصویب شد. گزارش مرخصی آقای گرگانی قرائت میشود :

آقای گرگانی درخواست یکماه مرخصی از ۱۶ مهرماه ۱۳۲۳ نموده‌اند ومورد موافقت کمیسیون عرایض ومرخصی واقع شده اینك گزارش آن تقدیم میشود .

رئیس ـ آقایانیکه بایکماه مرخصی آقای گرگانی موافقند قیام نمایند (اکثر برخاستند) تصویب شد .

گزارش مرخصی آقای کام بخش قرائت میشود :

آقای کام بخش درخواست ۲۰ روز مرخصی ازتاریخ ۳۰ مهرماه ۱۳۲۳ نموده‌اند ومورد موافقت کمیسیون عرایض و مرخصی واقع شده اینك گزارش آن بعرض میرسد .

رئیس ـ مخالفی نیست ؟ آقایانیکه با ۲۰ روز مرخصی آقای کام بخش موافقند قیام نمایند (اکثر برخاستند) تصویب شد. گزارش مرخصی آقای دکترشفق قرائت میشود:

آقای دکتر شفق درخواست ۲۰ روز مرخصی از تاریخ ۱۶ مهرما ۱۳۲۳ نموده‌اند و مورد موافقت کمیسیون واقع شده اینك گزارش آن تقدیم میشود .

رئیس ـ مخالفی نیست ؟ (اظهار مخالفتی نشد) آقایانیکه با ۲۰ روز مرخصی آقای دکتر شفق موافقند قیام نمایند (اکثر برخاستند) تصویب شد . گزارش مرخصی آقای ذوالفقاری قرائت میشود :

آقای ذوالفقاری درخواست ۱۳ روزمرخصی از تاریخ ۲۰ شهریور ماه ۱۳۲۳ نموده‌اند مورد موافقت کمیسیون واقع شده اینك گزارش آن تقدیم میشود .

رئیس ـ مخالفی نیست ؟ (اظهارشد ـ خیر) آقایانیکه با ۱۳ روز مرخصی آقای ذوالفقاری موافقند قیام نماید (اکثر برخاستند) تصویب شد . گزارش مرخصی آقای گله داری قرائت میشود :

آقای گله‌داری درخواست تمدید ۱۱ روز مرخصی از تاریخ انقضاء ۲۰ روزمرخصی سابق خودشان نموده‌اند و مورد موافقت کمیسیون عرایض ومرخصی واقع شده اینك گزارش آن بعرض میرسد .

رئیس ـ مخالفی نیست ؟ آقایانیکه با ۱۱ روزتمدیدمرخصی آقای گله داری موافقندقیام نمایند (اکثر برخاستند) تصویب شد .

[٦ ـ مذاکره درگزارش کمیسیون بودجه نسبت بسازمانهای وزارتخانها و ادارات دولتی]

رئیس ـ گزارش کمیسیون بودجه راجع بسازمانهای وزارتخانها مطرح است مادهٔ واحده خوانده میشود :

مادهٔ واحده ـ دولت مکلف است برای اینکه بودجهٔ کل کشورپایهٔ مرتبی داشته باشدسازمان کلیهٔ وزارتخانها وادارات را تاروز دهم آذر و سازمان وزارت دارائی را تاآخر آذرماه سال جاری بکمیسیون بودجه تسلیم نمایند و کمیسیون بودجه باین سازمانها رسیدگی نموده وپس از جرح وتعدیل آنهارا اساس بودجه سال ۱۳۲٤ قرارخواهدداد سازمانهائیکه باین ترتیب بتصویب کمیسیون بودجه میرسد بعنوان آزمایش تادو سال ملاك عمل وزارتخانها و ادارات خواهد بود .

روحی ـ بنده مخالفم باطرح این گزارش مخالفم....

رئیس ـ بفرمائید.

روحی ـ عرض کنم نه نماینده دولت حضور دارد و نه مخبر کمیسیون بودجه نمیدانم این لایحه چطور مطرح میشود ؟ در لوایح دولت باید نماینده دولت حاضر باشد آقای مخبر کمیسیون بودجه هم که تشریف ندارند مثلاً الآن بنده یك اصلاحی بنظرم آمده پیشنهاد داده‌ام شاید مورد قبول واقع شود کدام مخبر قبول میکند ؟ بنابراین طرح این لایحه مخالف شئون مجلس و مقررات قانونی است.

دکتر اعتبار ـ مربوط بدولت نیست .

اردلان ـ بنده منشی کمیسیون بودجه هستم وحاضرم این مربوط بدولت نیست .

رئیس ـ (خطاب بآقای روحی) آقا این سابقه دارد آقای رئیس کمیسیون بودجه‌هم تشریف‌دارند اجازه‌بفرمائید مطرح شود .

ملك مدنی ـ اجازه میفرمائید ؟

رئیس ـ بفرمائید .

ملك مدنی ـ عرض کنم این گزارش کمیسیون بودجه است مربوط بدولت نیست احتیاجی ندارد که دولت درمجلس باشد یك خبری است که کمیسیون بودجه بمجلس داده است برای اینکه یك عملی است مربوط ببودجه سال ۱۳۲۳ که میخواهد کسب اجازه بکند تابتواند روی آن عملیاتی بکند اگر مخبر کمیسیون بودجه درمجلس حاضر نیست کسان دیگری هستند اعضاء ومنشیهای کمیسیون هستند و میتوانند دفاع کنند بنابراین اشکال و مانعی ازلحاظ نظامنامه مجلس ندارد و اجازه بفرمائید طرح شود (صحیح است)

رئیس ـ آقای محمد طباطبائی .

محمد طباطبائی ـ عرض کنم علاوه‌براین اشکال‌واردی که آقای روحی فرمودند مطابق نظامنامه مجلس اگر بفرمائید کدام‌ماده؟ شایدپنج .شش‌ماده‌را لااقل بتوانم‌بخوانم که این لایحه و امثال این لایحه قابل طرح درمجلس نیست یکمرتبه دیگر هم بنده اینجا بعرض رساندم مطلبی که در مجلس عنوان میشود از دو صورت خارج نیست یا یك‌لایحه قانونی است که ازطرف دولت پیشنهاد میشود یا طرح‌قانونی است که اشخاص و افراد نمایندگان پیشنهاد میکنند و الا خارج ازاین دوصورت هرچیزیکه تقدیم مجلس شود قابل طرح نیست و شق ثالثی هم ندارد بنابراین کمیسیونها حق تقدیم‌لایحه ازطرف دولت یا بعنوان دولت بمجلس را ندارند (صحیح است) . . .

اردلان ـ اینطور نیست .

محمد طباطبائی ـ توجه‌بکنید اگر یکقدری‌دقت کنید خواهید دید که‌همینطوراست که من‌میگویم اگرشق‌ثالثی‌در نظامنامه سراغ دارید بفرمائید وبخوانید . دو جور مطلب ممکن است کمیسیون بودجه بمجلس بیاورد یکوقت عنوان مطلب قانونی‌است یکوقت هم ممکن‌است چندنفراز آقایان نمایندگان طرحی تهیه کنند که میآید به مجلس و جریان خودش را طی‌میکند بنده تعجب میکنم آیا مخبر کمیسیون بودجه قائممقام دولت است ؟ و کیل دولت است ؟ کمیسیون بودجه کیست ؟ این چه معنی‌دارد بنده همچو قانونی تابحال ندیده‌ام همچوسابقه‌ای درتمام‌ادوار تقنینیه‌نیست اگرمیخواهید سازمان اداری را تغییربدهید یاتجدید نمائید ممکن است یك لایحه قانونی بیاورید به مجلس اگر آقایان نمایندگان میخواهند دولت را مکلف کنند باین‌عمل که بنده هم موافق هستم با اینعمل بنابراین باید طرح قانونی پیشنهاد کنند وبرود به کمیسیون جریان خودش‌را طی کند وبیاید بمجلس تصویب شوداینکه کمیسیون بودجه ماده واحده آورده‌است به مجلس آخر آقایان ملاحظه بفرمائید این کار غلطی است؟ این چه سابقه‌ایست؟ اینکه درنظامنامه عنوان قانونی‌ندارد و بنده مخالفم .

اردلان ـ بنده توضیحی دارم .

رئیس ـ شما مخالفید ؟

اردلان ـ باید توضیحی بدهم بنده باطرح آن موافقم .

رئیس ـ بفرمائید .

اردلان ـ عرض کنم گذشته از اینکه آقای رئیس کمیسیون بودجه تشریف دارند . بنده هم که منشی کمیسیون بودجه هستم در اینجا حاضرم و توضیح لازم عرض خواهم کرد آقای محمد طباطبائی توجه نفرمودند که دولت بودجه مملکتی را تقدیم مجلس کرد مجلس هم آنرا ارجاع بکمیسیون بودجه کرد . واین خبر که فعلاً ملاحظه میفرمائید روی لایحه دولت است که بکمیسیون ارجاع شده است

محمد طباطبائی ـ این را دولت آورده ؟

اردلان ـ و کمیسیون هم روی آن لایحه این خبر را بمجلس تقدیم کرده‌است چون بدتی‌است که آن لایحه ازطرف مجلس بکمیسیون بودجه آمده است (روحی ـ این غیر از آن است آقا) ما که اعضای کمیسیون بودجه نشستیم آمدیم

نشستیم و این بودجه‌ها را ذانه دانه رسیدگی کردیم برخوردیم به اینکه اگر ما این بودجه‌ها را بخواهیم روی همین سازمانهائی که هست تصویب کنیم برای ما مقدور نیست بنابر این آمدیم و این لایحه را تقدیم مجلس کردیم و این هم هیچ مانعی ندارد و یکی از قدمهای بسیار برجسته ایست که اگر ما بتوانیم این قدم را بر داریم بسیار کارخوبی انجام داده ایم شما هم که دراصل مطلب موافقت دارید بنظر بنده جنابعالی هم موافقت بفرمائید که این اجازه را مجلس بدهند ویك کار مهمی از پیش ببریم.

رئیس ـ آقای فرمانفرمائیان.

فرمانفرمائیان ـ بنده در اصل لایحه عرض داشتم.

رئیس ـ آقای ملك مدنی.

ملك مدنی ـ عرض میکنم نظیر این مطلب تقریباً در یکماه چهل روز پیش بمجلس تقدیم شد باز هم بعضی از آقایان همین فرمایشات را کردند ولی اکثریت قریب به اتفاق مجلس شورای ملی رأی داد و تصویب کرد برای اینکه البته مجلس شورای ملی اختیار دارد که آئین نامه مجلس شورای ملی را تغییر بدهد و هیچ مانعی ندارد آئین نامه مجلس برای انتظام کار مجلس است و با خود مجلس شورای ملی است اما در قسمت این لایحه مدتها دراین جا مذاکره شده است کمیسیون بودجه چه گفته است کمیسیون بودجه گفته است که دولت مکلف باشد در ظرف چهل روز سازمان هر وزارتخانه را تهیه کند وبمجلس بیاورد و مجلس هم رسیدگی کند و رأی بدهد این مطلب تازهٔ نیست آقای روحی هم که خودشان طرفدار این موضوع بودند که هر وزارتخانه باید یك سازمانی داشته باشد که هر روز دستخوش تغییرات هر وزیری نشود همانطور که وزارت دادگستری ما بین وزارتخانه‌ها یك سازمانی دارد که قانونش از مجلس گذشته است ما میگوئیم که وزارتخانه‌های دیگر هم باید سازمان داشته باشند و دولت را مکلف کنیم که قانون سازمان وزارتخانه‌ها را بمجلس بیاورد که ما بودجه هامان را روی سازمان تصویب کنیم من باب مثال عرض میکنم یکسال می بینیم که فلان وزارتخانه پنج تا اداره در مرکز دارد سال دیگر میبینم شش اداره شد هفت اداره شد وما میخواهیم یك کاری کنیم که این ادارات ثابت باشد که تشکیلات هر وزارتخانه درمرکز و ولایات معین ومعلوم باشد که مجلس هم بتواند به بودجه وزارتخانه‌ها رأی بدهد بنا براین بنده اشکالی از نظر قانون در تصویب این خبر نمی بینم.

رئیس ـ نظر بنده هم موافق است بانظریه آقای ملك مدنی

طباطبائی ـ نظر آقا مناط نیست.

رئیس ـ برای اینکه این لایحه تازه نیست لایحهٔ مستقل نیست گزارش کمیسیون بودجه است و سابقه بسیاری هم دارد میشود طرح کرد درهرحال چون محل اختلاف است باید رأی بگیریم.

دکتر عبده ـ بنده با نظر آقای ملك مخالفم اجازه میفرمائید؟

رئیس ـ بفرمائید.

دکتر عبده ـ همانطور که آقای طباطبائی بعرض مجلس شورای ملی رساندند آئین نامه مجلس برای طرح یك لایحهٔ در مجلس شورای ملی یك ترتیب خاصی را پیش بینی کرده است وبموجب آئین نامه و بموجب قانون اساسی غیراز رعایت این ترتیب میسر نیست که یك مطلبی در مجلس شورای ملی طرح شود مضافاً به اینکه ملاحظه میفرمائید دراینکه اصولاً هر وزارتخانه باید یك سازمانی داشته باشد محل اشکال نیست و اگر مجلس هم دولت را مکلف بکند که لایحه راجع بسازمان ادارات را بیاورد بمجلس بسیار کارخوبی است ولی این کار باید تحت یك قاعده وقانونی باشد که بعنوان طرح قانونی از طرف چند نفر از نمایندگان تهیه شود و درمجلس قرائت شود واز مجلس بکمیسیون مبتکرات برود وبکمیسیونهای مربوطه مراجعه شود لایحه سازمان وزارت دادگستری و یا پیشه وهنر از کمیسیون بودجه نمیتواند بگذرد برای اینکه ورود در این قسمت مستلزم صلاحیت و شایستگی است و کمیسیون مربوطه صلاحیت رسیدگی را دارد تشخیص آن هم مخصوص مجلس شورای ملی است در اینکه وزارتخانه‌های ما اگر دارای سازمان باشند خیلی بجا و شایسته است حرفی

نیست ومطلوب همه است ولی اجازه ندهید که بر خلاف اصول رفتاری بشود یعنی از راه خودش باید باشد ممکن است همین امروز یك طرحی تهیه کنیم واین طرح از مجلس با قید دوفوریت بگذرد و تصویب شود و بعد برود بکمیسیونهای مربوطه نه اینکه کمیسیون بودجه شخصاً تصمیم بگیرد بنده خواستم این موضوع را هم عرض کنم که آن مطلبی را که کمیسیون بودجه گزارش داده است مربوط به بودجه ۱۳۳۲ نیست بلکه مربوط بسازمانی است که در سال ۱۳۲۴ باید مورد عمل قرار بگیرد و بنده تصور می کنم که این مربوط بعمل این کمیسیون بودجه نیست و البته اکثریت هر کاری را میتواند بکند ولی ما از راه اصول و آئین نامه نباید منحرف شویم ممکن است طرحی تهیه شود و دولت را مکلف کنند در ظرف مدت معینی لایحه سازمان وزارتخانها را بمجلس شورای ملی تقدیم نماید.

رئیس ـ بنده تصور میکنم که بودجه یك امری است که مجلس میتواند بوسیله آن همه چیز را بردولت تحمیل کند:

جمعی از نمایندگان ـ اینطور نیست.

دکتر طاهری ـ اجازه می‌فرمائید؟

رئیس ـ آقای دکتر طاهری بفرمائید

دکتر طاهری ـ این جریاناتی که امسال راجع ببودجه‌ها پیدا شد و عملیاتی را که کمیسیون بودجه و مجلس غیر از معمول سنوات پیش عمل کرد ناشی از یك موضوعی بود که حالا عرض میکنم مطابق قانون اساسی بودجه‌های کل کشور برای سال بعد باید در نصف آخر سال جاری بمجلس تقدیم شود وپیش از خاتمه سال تصویب شود تادر سال آینده از اول سال بودجه تصویب شده وزارتخانه ها مورد عمل قرار بگیرد این نص قانون اساسی است ولی چند سال بود که دولت نمیتوانست این کار را بکند اول سال بودجه را میاورد ودر نیمه سال هم بودجه‌های تفصیلی را میآورد تا وقتی که اینها تصویب میشد آخر سال بود و تمامش به یك دوازدهم ودو دوازدهم گذشته بود امسال هم همان وضعیت پیش آمد یعنی دو ماه از سال گذشته بودجه ها بمجلس داده شد ویك مادهٔ واحده درش بود که دولت بتواند این بودجه‌ها را در سال جاری عمل کند کمیسیون بودجه مخالفت کرد وکشمکش زیادی شد خود بنده اتفاقاً نظرم با اکثریت کمیسیون فرق داشت ولی چون همیشه بنده تابع اکثریت هستم نظر اکثریت را قبول کردم قرار شد که ما امسال بودجه‌ها را دقیقاً رسیدگی کنیم این نظر اکثریت بود یعنی مثل همیشه همینطور یك دوازدهم دو دوازدهم تا آخر سال نگذرد وباز در آخر سال ما یك بودجه عمل شده را بیخود تصویب کنیم ودو مرتبه سال آینده بودجه بیفتد بدوماه از سال گذشته گفتیم که ما باید بودجه‌ها را دقیقاً رسیدگی کنیم پس لازمه‌اش این بود که بودجه امسال اصلاً بطور یك دوازدهم بگذرد چون کمیسیون بودجه وقتی که بخواهد دقیقاً رسیدگی کند تا آخر سال طول میکشد پس چکار کنیم چندین جلسه با حضور دولت مذاکره شد اختلاف وکشمکش‌های زیادی شد بالاخره تصمیم گرفته شد که برای این کاری که سالها هست ویکسال عقب افتاده از وسط این یکسال را برداریم که وصل شود بسال دیگر ودوباره بتوانیم مطابق قانون اساسی هربودجه را درنیمه سال قبل بتصویب برسانیم برای سال بعد گفتیم که امسال ما مجبور میشویم همه‌اش را بیك دوازدهم بگذرانیم واین بودجه را دقیقاً رسیدگی کنیم که پایه بودجه سال ۱۳۲۴ شود وقتی که اینطور شد یك محظوراتی پیش آمد یکی اینکه خوب این بودجه‌ها که یك دوازدهم پرداخته شود مثل اسفند سال گذشته یك اشکالی دارد چون اضافاتی که به بعضی وزارتخانها داده شده برای اصلاحات کشور از قبیل پنج میلیون تومان بفرهنگ که چند روز پیش تصویب فرمودند چهار میلیون برای بهداری چهار میلیون به کشاورزی اینها میماند ونمیتوانند کاری بکنند کمیسیون بودجه یك خبری داد بمجلس اجازه گرفت از مجلس که آن اضافات وزارتخانه ها را که مورد احتیاج است تصویب کند وخبرش را بمجلس بدهد که کارشان لنگ نماند ویکی هم مال وزارت فرهنگ

بود که عرض کردم چندی پیش خبرش را داد بمجلس و مجلس هم تصویب کرد و اجازه‌اش را هم آمد ازمجلس گرفت وسابقه هم نداشت وهمین مذاکرات هم شد . وچون مجلس دید نظر کمیسیون بودجه برای اصلاح است موافقت کرد که این اختیار را داشته باشدکه این اضافات را وزارتخانها بگیرند وخبرش را بمجلس بدهد و حالا یك قسمت دیگر هم خبر داده کمیسیون بودجه وآن این است راجع بخرج سفر راجع بسوخت وهزینه‌هااست که چون امسال این مخارج فرق کرده است اینها را هم مجلس باید اجازه بدهد که بهشان بدهند (طباطبائی - پیشنهاد خرج هم که میکنید؟!) ابداً اینها در بودجه دولت هست البته اعتبارهر بودجه‌ای منظور است این بودجه‌ای است که دولت تقدیم کرده است شمامیگوئید که این بودجه را برای امسال نمیخواهیم عمل کنیم وروی دوازدهم میخواهیم ببریم اینها ازش موضوع شده والا این همان پیشنهاد دولت است که تقدیم مجلس شده وکمیسیون بودجه امسال پیشنهاد اضافه خرج نمیکند چون اگر بکند مجلس کم میکند و البته این پیشنهاد هم خواهد رسید از کمیسیون بودجه بعد موضوع رسیدگی بودجه‌ها است باین معنی که این بودجه‌هائی را که داده‌اند پایه بودجه سال ۱۳۲۴ بشود وخواستند دفعةً این‌را مورد مطالعه قراربدهند ولی باین اشکال برخوردندکه خوب ما حالا این کار را که میکنیم یك وزیر دیگری که میاید هر روز این تشکیلات را زیرورو میکند پس ما باید این را پا برجا ومحکم کنیم که اقلاً برای دو سال آزمایش وزارتخانه‌ها یك سازمانی داشته باشندکه حالا ما میخواهیم بودجه‌ها را برای سال ۱۳۲۴ تهیه کنیم وسازمانش باید اقلاً برای دو سال پابرجا بشودکه هرروز هروزیری که تعیین میشود تشکیلاتش را بهم نریزد . گفته شد قانون سازمان قانون سازمان را نمی‌دانم آقای طباطبائی آن روز تشریف داشتند یا نه دردوره پنجم قانونی از مجلس گذشت (امیرتیمور - دوره ششم بود) خوب در دوره شش یك قانونی گذشت که وزارتخانه‌ها مجبور بودند تا چند ماه سازمانشان را بدهند فقط وزارت عدلیه این کار را کرد وقانونش را از مجلس گذراند حالا اداراتش معین است وهیچ تغییر وتبدیلی هم ندارد بودجه‌اش هم که نوشته میشود ازهمه بودجه‌ها درمجلس زودتر میگذرد برای اینکه بودجه را از روی سازمان وتشکیلاتش تهیه میکند و فقط راجع بـه بعضی هزینه هـا اگر یك اختلافاتی پیدا بشود رسیدگی میشود والا راجع باصل بودجه وزارت عدلیه هیچ اختلافی نیست . کمیسیون بودجه برای این موضوع گفت بهتر این است دولت را مکلف کنیم که سازمانش را بیاورد وچند جلسه هم هیئت دولت آمد درکمیسیون بودجه مذاکره شد استدلال کردند بعضی شان گفتند ما سازمانمان حاضر است وهمین است که داده‌ایم برای اینکه این وزارتخانها که تازه تأسیس نشده است . بعضی‌ها خواستند بودجه‌هایشان را ملاك سازمان قرار بدهند واینها میگفتند که باید برود بکمیسیون مربوطه یاهر کمیسیون دیگری ورسیدگی شود ولی برای اینکه زودتر این کار بگذرد بالاخره آمدند توافق کردند درکمیسیون بودجه که وزارتخانه‌ها باید تا ۴۰ روز سازمانشان را بدهند ولـی وزارت دارائـی بواسطه اینکه وسعتش بیشتر است وقسمتهای اقتصادی دارد آنرا خیال میکنم استثنائاً تادوماه برایش قرار دادند (اردلان - تاآخر آذر) خیرچون تاریخ تصویب عوض شده اینطور قرار گذاشتیم که از روزی که قانون گذشت تا دو ماه دیگر و این تصمیم با حضور هیئت دولت درکمیسیون بودجه گرفته شد . بنظر من این یك اطلاعی هست ولی یك فورمولی میخواهد این کارکه مجلس تصمیم کمیسیون بودجه را بداند وموافقت کند کـه این موضوع جنبه قانونی داشته باشد شکل قانونی داشته باشد . ازاین جهت بنده معتقد هستم که آقای طباطبائی وآقایان دیگر هم موافقت بفرمایند که این تصمیمی را که کمیسیون بودجه گرفته است بموقع اجرا گذارده شود و اگر در اصل موضوع مذاکره هست یعنی درطرزش ایرادی هست وقتی که مطرح شد هر اصلاحی که بنظر آقایان میرسد بفرمایند وحالا موافقت بفرمایند که مطرح شود

رئیس - آقای روحی پیشنهاد کرده اند که از دستور خارج شود .

مهندس فریور - بنده هم یك توضیحی دارم اجازه میفرمائید؟ (رئیس - بفرمائید) عرض کنم این فرمایشات آقای دکتر طاهری بیشتر دراصل موضوع ودراصل قضیه بود . بنده خیال میکنم کمتر کسی باشد که مخالف بااصل موضوع باشد همه موافقند که این ادارات واین وزارتخانه‌ها بایدیکروزی سازمانشان را بیاورند به مجلس و این مطلب هم یك مطلب قانونی است وهمانطور که فرمودند سابقاً قانونش تصویب شده است واین مربوط باصل قضیه است ولی صحبتهائی که شدو فرمایشاتی که آقایان طباطبائی ودکتر عبده فرمودند روی پروسدور بود که چطور باید یك همچولایحه‌ای بیاید بمجلس وراه آمدن یك همچو لایحه‌ای بمجلس از کدام مجرا است ؟ البته فرمایشاتشان صد درصد صحیح بود ولی اگر این طرح قانونی است که باید آن پانزده امضاء را داشته باشد وبرود به کمیسیون مبتکرات وبیاید بمجلس واگر دولت آورده است باید از طرف دولت پیشنهاد بشود ولی این لایحه هیچکدام ازاین دوصورت نیست و بنده یك مطلبی را از آقای رئیس محترم مجلس شورای ملی تعجب میکنم و او این است که در بعضی موارد ایشان خیلی سخت گیر میشوند و در بعضی از موارد خیلی سهل‌انگار یك طرحی بود اگر خاطر آقایان باشد راجع باین بود که دولت مکلف است تا چند روز دیگر قانون استخدام مهندسین را بیاورد این را بنده چندروز گفتم وداد میزدم وایشان سخت میگرفتند که دولت باید حاضر باشدولی در اینجا اصرار میکنند که اگر مطرح شود مانعی ندارد . اگر برای آن موضوع دولت باید باشد برای اینهم دولت باید باشدچون شما دارید دولت رامکلف میکنید اما راجع باصل قضیه که آقای دکتر طاهری فرمودند بنده میخواهم من باب تذکر یك مطلبی را عرض کنم وتوجه آقایان را جلب کنم باین موضوع وآن این است که فراموش نفرمائید که شمادر یك موقع استثنائی هستیدیعنی وضع ادارات ماالآن آنطور که برای مملکت لازم است آنطور نیست خیلی زائـد است آقایان میدانند که چقدر ازمستخدمین دولت ما زیادی هستند یانه ؟ گفتند یك روزی حاکمی گفت این مرد که را ببرید هزار شلاقش بزنید گفت من شلاق رامیخورم ولی شما یاحساب سرتان نمیشود یا تابحال شلاق نخورده‌اید . آقایان هم یا از وضع ادارات ما اطلاع ندارید یا غافلید از اینکه وضع استثنائی است الآن ما اعضاءِ زائد در وزارتخانه‌هایمان خیلی داریم و هیچ کارشان هم نمیتوانیم بکنیم . الآن یکوزارتخانه خواست سازمان بیاورد خوب وقتی سازمان خواست بیاورد آن عده استریك می‌نیموم را که پیشنهاد نمیکند همین عده موجود را درست میکند و سازمانش را پیشنهادمیکند وبنده عقیده‌ام این است که این ها میروند اداره درست میکنند اسم که کاری ندارد اداره امور اداره داخلی اداره خارجی وتمام این عده را میگنجانند وچاره دیگری هم ندارند . بنابراین عملی که ازدوره پنج تابحال نشده است الآن هم بااین وضع استثنائی شدنی نیست . بنظر بنده این وضع باید برگردد بوضع عادی بـدواً مجلس و دولت فکری برای مستخدمینش برای آن عده که زیادی داریم بکند بعدازاینکه اینکار را کردند یك لایحه سازمان حسابی بیاورند وآن عده که لازم دارند نگاه دارند وآن مستخدمینی را که لازم ندارند آن فکرهائی که برایشان کرده اند بفرستند دنبال آن کار ها نه اینکه بیرون کنند . این اصل قضیه را بنده وهمه آقایان باآن موافقیم و بهتر این است که هروقت آوردند در کمیسیون و مطالعه کردید دیدید صحیح است آنوقت بیاورید بمجلس این ماده یك اختیاری است ازمجلس که میخواهد برود بکمیسیون بودجه درصورتیکه بنظر من هیچ لزومی ندارد والبته عرایضی که دارم راجع باصل موضوع درموقع طرحش عرض خواهم کرد ولی الآن راجع به پروسدور صحبت است که چه جور باید بیاید بمجلس اگر این روی اصول ونظامنامه است که باید یکی ازاین دوراه را داشته باشد یعنی یا دولت بیاورد یا یك طرحی پیشنهـاد بشود و برود بکمیسیون والا اگر غیرازاین دوصورت باشد برخلاف قانون است و این گزارش نباید مطرح شود چون دولت را مکلف میکند وباید نماینده دولت هم اینجا باشد ولی بطور

کلی بالفعل شاید بعقیده بنده اینموضوع صلاح نباشد .

امینی ـ این راه حل دارد راه حلش خیلی ساده است .

شریعت‌زاده ـ بنده هم مخالف باطرح این گزارش هستم

رئیس ـ آقای شریعت‌زاده شما اگر صحبت دارید باشد بعد بفرمائید . چندین پیشنهاد رسیده‌است قرائت میشود:

پیشنهاد آقای روحی :

پیشنهاد میکنم خبر کمیسیون بودجه‌ازدستورخارج شود

رئیس ـ آقای روحی

روحی ـ عرض کنم برای اینکه موضوع بکلی حل شود و ازبین هم نرود موافقت بفرمائید که امروز از دستور خارج بشود زیرا همانطور که گفتیم امروز وبا وضعیت فعلی دنیا ما اگر بخواهیم یك سازمانی در ایران ترتیب بدهیم بسیارکار مشکلی است . بنده الآن برای آقایان عرض میکنم اداره پخش کالا اداره سیلو و نان اداره جیره بندی و کوپن آیا اینها باید تا ابد در ایران باشد ؟

دکتر کشاورز ـ اداره تریاکش باید باشد .

روحی ـ اگر تا ابد باید در این کشور باشد ؟ پس ما موفق نمیشویم حالا بالاتر عرض کنم در یك استان ۷ دولت ۱۲ هزار نفر مستخدم دارد آیا باید اینها الی الابد باشند ؟ پس اینکار عملی نیست فورمول قانونیش را هم همان طور که آقایان تذکر دادند اجازه میدهید آقایان اعضای کمیسیون اینکار را زودتر عملی کنند ۱۸ نفرند و ۱۵ نفر برای این کار کافی است یك چیزی بقید دو فوریت بردارند امضاء کنند بمجلس تقدیم کنند اگر مجلس قبول کرد که کرد و اگر نکرد نکرد اما بطور کلی اگر این لایحه هم رد بشود شاید صلاح نباشد اینست که موافقت کنید این گزارش امروز از دستور خارج شود .

رئیس ـ آقای دولت آبادی درباب پیشنهاد فرمایشی دارید؟

دولت آبادی ـ درباب پیشنهاد عرضی ندارم

رئیس ـ آقای دکتر زنگنه

امینی ـ آقا بنده با این پیشنهاد مخالفم.

دکتر زنگنه ـ عرض کنم خیلی اسباب تعجب است که آقایان محترم درپشت تریبون ازاول تاحالا همه‌اش شکایت از بدی و خرابی سازمان کردند ولی وقتیکه یك قدم عملی میخواهد برداشته شود فوراً جلویش را میخواهند بگیرند کمیسیون بودجه درین قسمت اول بنده گمان میکنم احتیاجی‌ندارم عرض کنم که چه معایبی هست در کار ادارات وچه اندازه لازم است که اصلاح در کار ادارات بشود بنده‌هم همانطور که گفتند در پروسدور و صورت ظاهرش عرایضی میکنم کمیسیون بودجه یك مأموریتی دارد که رسیدگی کند بکار بودجه ها ومطابق قانون اساسی ، مطابق قانون مطابق آئین نامه مجلس یك مأموریت دیگری هم بخصوص مجلس‌شورای‌ملی به کمیسیون بودجه داد که تحقیق‌بیشتری بکند و حتی جرح و تعدیل بکند در بودجه یعنی‌اختیارات بیشتری‌باو داده شد ، این کمیسیون بودجه که‌مأموریت‌دارد میگوید آقا من برای‌مأموریت خودم اسباب کار ندارم اسباب کار من اینست که وقتی فلان اداره را میگویند زائد است یافلان اداره راکه یکی دیگر میگوید باید اضافه شود از روی چه تشخیص بدهد ؟ بودجهٔ وزارت داخله را که آوردند قلم اولش را که نگاه کردم یك ادارهٔ تفتیش هست آنجا که ۶۵ نفر رتبهٔ هفت یا هشت نشسته اند آنجا (مهندس فریور ـ کاری نمیتوانید بکنید) کاری که می‌کنیم این است که یك قلم برمیداریم می کشیم روی آن اداره تفتیش وزارت کشور ادارهٔ تفتیش نمیخواهد اگر لازم باشد ٤ نفر مفتش کافی‌است

رئیس ـ آقا در پیشنهاد صحبت کنید .

دکتر زنگنه ـ پس باید این سازمان تغییر بکند تغییر بچه‌صورت است باید عدهٔ زیادی خارج بشوند ، عده زیادی خارج بشوند درنظر گرفته شد ولی در نظر گرفته نشدکه چه باید کرد برای تأمین زندگی آنها ولی بگوئیم که خوب به‌بینیم که واقعاً چه مقدارلازمست چه مقدارلازم نیست اساساً آنوقت وارد صحبتش بشویم حالاهم کمیسیون بودجه گفته است که من بدون اینکه سازمانی باشد نمیتوانم کار بکنم و این را گزارش‌دادم است یکسی که باو مأموریت داده است بنده دراینجاهیچ‌اشکالی نمی‌بینم که مجلس شورای ملی جواب

کمیسیون بودجه را بدهد که‌اینحرف صحیح است یانه وشما بدون‌سازمان میتوانید رسیدگی کنید یا اینکه اگرسازمان راآورد باید قبول کنید و اگرهم خیلی مفید به‌فرم‌وفرمالیته باشیم بازبه نظربنده هیچ اشکالی‌ندارد ممکن است ۱۵ نفرامضا بکنیم کمیسیون بودجه ۱۸ نفر است و الآن وقتی که مجلس اصرار دارد ممکنست بصورت یك طرحی تقدیم کرد اشکالی ندارد .

رئیس ـ رأی میگیریم به‌پیشنهاد آقای روحی که این لایحه از دستور امروز خارج شودآقایان موافقین قیام کنند (عده کمی برخاستند) تصویب نشد . پیشنهاد آقای دشتی

بنده پیشنهاد میکنم خبر کمیسیون بودجه بعنوان طرح قانونی و بقید دو فوریت با امضای ۱۵ نفر مطرح شود

رئیس ـ گمان میکنم اینهم همانست (امینی ـ این کار عملی شده است) آقا بفرمائید توضیح بدهید .

دشتی ـ وقت‌مجلس‌غالباًصرف‌این میشود که چکاربکنیم چه کارنکنیم‌بایدبه‌بینیم که این‌مطرح‌شودیانه‌این خیلی‌عجیب است‌ما اگر به‌مرنظامنامه‌عمل کنیم بدون‌حرف این اشکالات پیش نمیآید و کار درست میشود چیزی که در مجلس مطرح میشود یاباید از طرف دولت تقدیم شده باشد یاطرح قانونی باشد غیرازین شق دیگری ما نداریم و این موضوع البته مهم است همانطور که فرمودند و اساساً یك چیز مهمی است ولی طرز آوردنش که کمیسیون خودش یك مادهٔ واحده طرح بکند و مخبر کمیسیون‌هم بیاوردراینجا این هیچ سابقه نداشته است بنابراین بعقیدهٔ من‌برای این که‌این بیك صورت‌درستی دربیاید و از دستورخارج‌نشود پیشنهاد کردم که بهمین‌شکل بشکل‌طرح تقدیم‌کنند حالاهم‌امضا کرده‌اندکه بشکل‌طرح تقدیم کنند اما باید نمایندهٔ دولت‌هم باشد .

رئیس ـ آقای ملك مدنی .

ملك مدنی ـ عرض‌کنم اینکه آقایان فرمودند حالا جواب عرض میکنم در قانون متمم بودجه گذشته یك ماده تصویب شدکه درضمن آن قانون دولت مکلف است‌که در ظرف شش ماه سازمان وزارتخانه‌ها را تهیه کند ولایحه‌اش را تقدیم‌کند ولی شش‌ماه گذشت ودولت لایحه را نیاورد کمیسیون بودجه روی اصل مادهٔ که‌گذاشته است در متمم بودجه این‌را آورده (طباطبائی ـ کدام متمم بودجه ؟) شما درعرض بندهٔ هیچوقت تردید نفرمائید الان میاورند ملاحظه می‌کنید

محمد طباطبائی ـ متمم بودجه مال یکسال است

ملك مدنی ـ با اینکه قانون هم گذراندند مدتی هم گذشته ودولت نیاورده است کمیسیون خواست یك صورتی باین کار بدهد یك زمینهٔ با حضور تمام وزراء تهیه‌کرد این بودکه‌گزارشی دراین باب باموافقت آقایان وزراء داده‌است حالا هم اگر من‌باب فورمالیته است هرطوری‌که نظرتان باشد اشکالی ندارد اصلاً اگر هم تصویب نشود و مجلس صلاح نداند ما هم تعصب زیادی در اینکار نداریم ما یك‌همچو چیزی بنظرمان رسیده است والبته برای رفع اشکال همانطور که گفتید ۱۵ نفر امضا کرده‌اند وتقدیم میشود :

رئیس ـ حالا این طرح قرائت میشود :

خبر کمیسیون بودجه را بعنوان طرح قانونی با قید دوفوریت تقدیم میداریم

دکتر طاهری ـ کاظمی ـ ملك مدنی ـ دولت آبادی ـ صفوی ـ مرآت اسفندیاری ـ ذوالقدر ـ مجدضیائی ـ دکتر معظمی ـ فرهودی ـ نجومی ـ شجاع ـ فرخ و چند امضاء دیگر

طباطبائی ـ حالا هم بنده مخالفم . اجازه میفرمائید ؟ بافوریتش مخالفم

رئیس ـ آقای طباطبائی

طباطبائی ـ عرض‌کنم که نوشته شده‌است خبر کمیسیون بودجه را بعنوان طرح قانونی باقید دوفوریت تقدیم میکنیم بد نیست که بنده از همین جا استدلال بکنم بکارهای دور از ترتیبی که انجام میشود ووقت ما را میگیرد کمیسیون فقط میتواند بمجلس گزارش بدهد ، آنهم گزارش لایحه یا طرح قانونی که میرود بکمیسیون حالا خود این ماده را آقایان لطفاً ومنصفانه بخوانند به‌بینند لایحه است یا خبر

است ، مادهٔ واحدهٔایست که یك کمیسیون مجلس شورای‌ملی پیشنهادکرده است وحالا با این اصلاح ، این منقصت و عیبی که بود بااین دوسطری که نوشته شده بنظرمن‌برطرف نمیشود این را باید بگیرند و بعنوان طرح قانونی آقایان تنظیمش بکنند وآن مقدمهٔ دور ودرازی هم که هست با یك شکلی که متناسب با طرح قانونی باشد به‌مجلس تقدیم کنند چون این مقدمه متناسب با این ماده واحده ایست که‌کمیسیون گزارش داده وبعلاوه چون مربوط بدولت است بطوریکه‌آقای اقبال بمن تذکردادند مطابق اصل ٤٠ قانون اساسی حتماً نماینده دولت هم باید حاضر باشد بنابراین حالا که تااین اندازه موافقت فرمودید خواهش میکنم‌که یك قدم دیگرهم باز به‌سمت موافقت بردارید و موافقت بفرمائیدکه این تا جلسهٔ آینده از دستور خارج بشود و تا جلسهٔ آینده هم فرمش، هم شکلش ازلحاظ قانون ونظامنامه تنظیم شود وهم اگر بنا است بقید دوفوریت یك‌همچوطرح قانونی به‌مجلس بیاید نمایندهٔ دولت هم حضور داشته باشد در اصل مطلب هم همانطورکه همه‌آقایان تذکر دادند ماهمه موافقیم ، یك روزی باید یك سر و صورتی بسازمان اداری مملکت داده شود حالا امروز موقعش است یا درآینده باید این اقدام بشود این یك مطلب علیحدهٔ ایست اما در اصل مطلب همه موافقند

امینی ـ بنده‌در ثانیه اجازهٔ توضیح‌خواستم وامضا کننده این طرح هم هستم

رئیس ـ بفرمائید

امینی ـ عرض‌کنم که اولاً بنده در پیشنهادی‌که دادم راجع بخارج‌شدن اعتبارنامه‌ها ضمناً درآن پیشنهاد نوشته بودم‌که‌گزارش کمیسیون بودجه مطرح شود وبآن پیشنهاد رأی‌گرفته شدمجلس‌هم‌رأی داد بنابراین تمام این مذاکرات در دنبال‌آن رأی زائداست بعد یك پیشنهادی‌آقای روحی دادندکه از دستور خارج شود وآنهم رد شد پس بنابراین باید مطرح شود واین پیشنهادی‌که ما کردیم ، این طرحی که ما دادیم قبل از پیشنهاد آقای روحی‌بودکه خوانده شد ورد شد بنابراین ما حق داریم‌که این طرح را پس بگیریم و وارد دستور شویم و خبرکمیسیون مطرح شود بنابراین بنده بعنوان یکنفر امضاکننده این طرح را پس میگیرم

رئیس ـ این نظر آقای امینی صحیح است برای اینکه پیشنهاد خروج ازدستور شده (مهندس فریور ـ قابل طرح نیست) بنده آقا عرض کردم آنچه که از کمیسیون بودجه به‌مجلس پیشنهادمیشود نه لایحه است نه‌طرح و مجلس‌اصولاً حق دارد وبتمام مجلسی‌ها این حق داده‌شده است که درضمن بودجه ها هر نظری داشته باشند بر دولت تحمیل کنند و این مانعی ندارد چون این لایحه مربوط ببودجه است و ما همیشه در مجالس پیش از این حق استفاده کرده‌ایم وبرای همین بود که بنده این را طرح کردم و اگر مال بودجه‌نبود مطرح‌نمیکردم ووقتی‌هم که رأی گرفتیم‌به پیشنهاد خروج از دستور و رد شد باید مطرح شود و اشکالی هم ندارد .

مهندس فریور ـ آقا اجازه میفرمائید؟

رئیس ـ بفرمائید .

مهندس فریور ـ بنده تأسفم ازین است که یکساعت وقت مجلس بی جهت تلف شده است به‌بینید ما امروز صبح تا حالا چه کرده ایم همه اش صحبت میکردیم که چی باید طرح‌شود (حاذقی ـ وقت مجلس را آقای‌طباطبائی گرفته‌اند و شما گرفته‌اید آقای مهندس فریور بگذارید طرح بشود) نمیشود آقامطرح بشود آخر لجاج نیست که قانون‌اساسی میگوید نماینده دولت باید باشد شما نمیتوانید قانون‌اساسی را زیر پا بگذارید هر روز ماهرطور میخواهیم نظامنامه را میچرخانیم این برخلاف قانون اساسی است نوشته لایحهٔ که مربوط بدولت است نماینده دولت هم باید باشد مجلس رأی داده و بیخود رأی داده است .

رئیس ـ حالا اگر آقایان موافقند که تلفن کنیم از طرف دولت یکنفر بیاید (مهندس فریور ـ اگر نماینده دولت آمد بسیار خوب) پیشنهاد آقای‌نبوی قرائت‌میشود:

(بشرح زیر قرائت شد)

چون طرح حتماً باید باحضور نمایندهٔ دولت مطرح‌شود

پیشنهاد میکنم اینطرح از دستور خارج شود .

رئیس ـ آقای این پیشنهاد رد شد دیگر نمیشود .

نبوی ـ اجازه بفرمائید .

رئیس ـ بفرمائید .

نبوی ـ آن طرحی که آقایان امضا کردند و تقدیم کردند آن را پس گرفتند و این گزارش که از کمیسیون آمده است برای طرحش چندین اشکال هست یکی اینکه بصورت طرح‌نیست وازطرف دولت هم پیشنهاد نشده واشکال دیگر اینست که نمایندهٔدولت حاضر نیست و باینجهت‌بنده حالا پیشنهاد میکنم‌برای اینکه یکی ازاین اشکال‌هامرتفع بشود از دستور امروز خارج بشود شاید جلسه بعد نمایندهٔ دولت هم بیاید واین لایحه هم بصورت بهتری دربیاید .

رئیس ـ آقااین پیشنهاد رد شده ورأی گرفته‌ایم‌بعقیدهٔ بنده ده دقیقه تنفس داده شود بهتر است .

(درینموقع (یکربع بظهر) جلسه‌بعنوان تنفس تعطیل و روزیکشنبه ١٤ آبان‌ماه یك ربع ساعت‌قبل ازظهر بریاست آقای ملك مدنی (نایب رئیس) تشکیل گردید)

نایب رئیس ـ جلسه پیش بطور تنفس تعطیل شد بنابر این صورت جلسه خوانده نمیشود پیشنهادی از آقای نبوی رسیده بود راجع‌باینکه خبر کمیسیون بودجه که درجلسه قبل از تنفس مطرح بود ازدستور خارج بشود . آقای‌نبوی.

جمعی از نمایندگان ـ مخالفی نیست .

نایب رئیس ـ بنابراین خبر کمیسیون بودجه ازدستور خارج میشود چندنفرازآقایان اجازه‌نطق قبل از دستور خواسته اند (محمد طباطبائی ـ حالا وسط دستور است آقا) اجازه نطق قبل‌از دستور یا باید قبل ازدستور باشد یا بعداز خاتمه‌دستور آنوقت وارد مذاکره میشویم اگر لازم دیدند صحبت میشود و این مطابق آئین‌نامه است آقای وزیرپیشه و هنر .

[۷ - تقدیم یك فقره لایحه فوری از طرف آقای وزیر پیشه وهنر راجع بالغاء انحصار پیله]

وزیر بازرگانی و پیشه وهنر (آقای دکتر نخعی) ـ خاطر محترم آقایان نمایندگان‌مستحضر است الغای‌تدریجی انحصارات در برنامه دولت منظور شده بود آنچه که مربوط است بانحصارات خارجی همه آقایان‌مستحضر هستند که‌در نتیجه بروزجنگ این انحصارات بوجود آمده و با اینکه خاتمه جنگ نزدیك است امیدمیرود درآتیه نزدیکی انحصارات کالاهای‌خارجی‌ملغی بشودولی درموردانحصارات کالاهای داخلی این را هم همه میدانیم که هریك از این انحصارات علل و جهات خاصی داشته و این انحصارات هم غالباً مفید واقع نشده وموجب شکایت اشخاصی‌که تهیه این کالاهای مورد انحصاری را مینموده‌اند همیشه بوده است‌پیله که بمنظور تهیه مواد اولیه برای کارخانه چالوس انحصار شده است‌و درقید انحصار درآمده است چون بایستی نهایت مراقبت در تهیهٔ آن بعمل بیاید و نهایت مواظبت در تهیه آن بشود و از طرف دیگر چون خرید پیله بهر حال و بهر شکل‌بوسیله انحصار تضمین شده بود درنتیجهٔ انحصار روز بروز وضعیت آن بدترشده است وپیله مبتلا بامراض مختلفی شده است که این صنعت ملی ما را متزلزل میکند و بهمین جهت لایحه ای تهیه شده است راجع بالغاء انحصار پیله که تقدیم مجلس شورای ملی میشود و استدعا میکنم با قید دوفوریت تصویب آن را ابلاغ بفرمائید. البته الغاءانحصار این کالا بدو منظور است یکی اینکه کمك بشود به تهیه کنندگان پیله وازطرف دیگر درامر تهیه پیله ابریشم یك مراقبتهای بیشتری‌قطعاً بعمل خواهد آمد برای اینکه هر نوع از کالاهائی که باین عنوان بدولت پیشنهاد میشود یاعرضه میشود دولت خریداری میکند و البته مراقبت کامل و جامعی برای حفظ این محصول بعمل نمی آید ولی تخم نوغان ، تخم نوغان که بایستی از هرجهت واز هر حیث صحت و سلامتش منظور باشد و نهایت دقت در فراهم کردن آن باید بشود انحصارش باید در تحت نظر دولت باقی باشد

و از طرف دیگر همانطوری که عرض کردم چون در نتیجه عدم مراقبت تخمها مریض شده یعنی باین ترتیب که در بدو امر ممکن است پیله مریض بشود و تأثیرش را در تخم بکند ویا اینکه تخم مریض بشود و تأثیرش را درپیله بکند وهردو اینها میشود گفت در نتیجه انحصار خراب شده است و اینك که پیله را پیشنهاد الغاء انحصارش میشود البته انحصار تخم بحال خود باقی خواهد ماند و نظر باینکه تخمهای موجوده در کشور هفتاد در صد مریض است در نتیجه جدیتی که بعمل آمده است و معلوم شده است تصمیم گرفته شده است مقدار زیادی تخم نوغان بکشور وارد شود و از تخم های خوب خارجه خریداری بشود وچون سابقه معلوم کرده است که تخمهائی که از خارجه تهیه میشود فوق العاده سالم و خوب است امیدواریم که با ورود تخم نوغان تازه و سالم به کشور و برداشتن انحصار در مورد پیله موفق بشویم یک تغییر اساسی درامر ابریشم کشور بدهیم که اساس صنعت ملی کشور ما است ولی متأسفانه آنطوری که باید مراقبت از طرف ادارات دولتی تابحال نشده است . و صاحبان اینکالاهم (باز تکرار میکنم) چون درانحصار دولت بوده است هروقت این کالا را عرضه داشته اند از طرف دولت خریداری شده است و دولت موظف بوده است که آنها را بخرد باین جهت مراقبت کامل درتهیه و سلامتی آن نکرده اند دولت میتواند امراضش را بوسیله وارد کردن تخمهای نو و سالم و تازه از خارجه تأمین کند ولی در صورتیکه پیله در داخل کشور تهیه بشود بایستی که درنتیجه اینگونه مراقبتها و برداشتن انحصار از روی پیله این نظر را تأمین کرد و اخیراً یک قرار دادی برای خرید چهل هزار جعبه تخم نوغان امضاء شده است و در صدد هستیم مقدار دیگری هم خریداری بکنیم و امیدواریم نظر نمایندگان محترم مجلس شورای ملی و دولت که حفظ این صنعت بزرگ ملی است تأمین بشود و لایحه را تقدیم میکنم .

نایب رئیس ـ قرائت میشود :

مادهٔ واحده ـ قسمت انحصار تهیه و خرید و فروش ...

جمعی از نمایندگان ـ با مقدمه لایحه قرائت بشود .

(اینطور قرائت شد)

مجلس شورای ملی ـ چون طبق برنامه دولت درنظر است انحصارات بتدریج لغو گردد لهذا برای رفاه حال تهیه کنندگان پیله مادهٔ واحده زیر با قید دو فوریت تقدیم و تقاضای تصویب آنرا دارد .

ماده واحده ـ قسمت انحصار تهیه و خرید و فروش پیله از جزء ماده یك قانون انحصار تهیه و خرید و فروش تخم نوغان و پیله مصوب ۲۴ بهمن ۱۳۱۶ از این تاریخ ملغی و حذف میشود . سایر مقررات ماده یک و مادهٔ دو و تبصرهٔ آن از قانون نامبرده بقوت خود باقی است .

نایب رئیس ـ فوریت اول مطرح است آقای امینی .

ابوالقاسم امینی ـ بنده خیلی متأسفم که درلایحه آقای دکتر نخعی مخالفت میکنم و این واقعاً مناسبت ندارد با زحماتی که ایشان کشیده اند و همهٔ ما اذعان داریم که ایشان اولین وزیر جوانی هستند که یك اقدامات اساسی در امور وزارتخانه خودشان کرده اند و از این قضیه خیلی خوشوقتیم ولی این لایحه‌ای که آورده‌اند بنظر بنده کمی نپخته است ازاین جهت که درابتدای امر باید این لایحه در آن شورای نوغانی که دارند کاملاً مطالعه میشد وازنظر علمی وعملی کاملاً معلوم میشد و بعلاوه از این لحاظ بدلایلی که بنده دارم این لایحه لااقل باید برود به کمیسیون و کاملاً مورد دقت قرار بگیرد موضوع انحصارها راهم نباید زیاد باهم مخلوط کرد البته بعضی از انحصار ها مضر است و باید ملغی بشود ولی بعضی کالاها هم که انحصارشده است برای این بوده که یك دلایلی در اینکار بوده است .. موضوع انحصار پیله تازگی ندارد شاید از موقعی که پیله در ایران اهمیت پیدا کرد درست از زمان شاه عباس انحصار شد و شاه عباس تمام پیله را از تمام کشور جمع آوری میکرد و خودش میخرید بعد هم خودش معامله میکرد وبهمین دلیل بود که پیله را تشویق کرد و

صنعت ابریشم ازاین جا شروع شد . موضوع انحصاری که بعد پیش آمد در زمان وزارت آقای فرخ بود که اصولاً نوغان ایران در زمان ایشان یك سروصورتی پیدا کرد و روزبروز بهش اضافه شد وانحصارهم اگر حقیقةً شد بدلایلی بود که این انحصار لازم بود برای پیشرفت کار نوغان ولی بنظر بنده امروز لغو این انحصار بدون مطالعه یك اشکالاتی خواهد داشت که عرض میکنم . اولاً امروز وقتی که رعیت یك جنسی را تهیه میکند میداند که با یك نرخ معینی بدولت خواهد فروخت، این اطمینان خواهد داشت که سال دیگر جنسی را که تهیه میکند قیمت ثابت و معینی خواهد داشت و مشتری مسلمی دارد. ولی وقتی خرید بدست اشخاص افتاد وقیمتش غیر ثابت بود البته این دیگر آن اطمینان فعلی را ندارد و این نگرانی برای رعیت و کشاورز هست که اگر بخواهد بعملش توسعه بدهد ودراین قسمت زحماتی بکشد آیا موفق خواهد شد که به قیمت خوب بفروشد یا خیر؟ واگر پیله یك قیمتی پیدا کند که برای آن تهیه کننده مقرون بصرفه نباشد یك مرتبه بکلی محصول نوغان ازبین خواهد رفت . پس بنظر بنده این موضوع باید درنظر گرفته شود که شما که خودتان مشتری مقداری پیله هستید که تقریباً نصف محصول کشور است باید قیمت را همه ساله خودتان معین کنید ازروی قیمت خریداران خارجی وقیمت را عادلانه معین کنید و سایرین هم موظف باشند بآن قیمت خریداری کنند و باید این موضوع لغو انحصار بایك تبصره‌هائی ضمیمه باشد که تولید اشکالی درعمل نکند حالا که شما میخواهید انحصار پیله را لغو کنید بنده مخالف لغوش نیستم ولی مخالفم که با این سادگی و با این فوریت لغو کنید پس بنابراین بنده استدعا دارم که موافقت بفرمائید این لایحه با دوفوریت نباشد وبرود بکمیسیون ومادر آنجا نظریاتمان را بدهیم که بی مطالعه اینکار انجام نشود (صحیح است) راجع به تخم نوغان هم خیلی خوشوقتم که در حدود چهل هزار جعبه خریداری شده است البته میدانید که مصرف سالیانه تخم نوغان در حدود صد و شصت هزار جعبه است که صد و بیست هزار جعبه برای گیلان وبقیه برای سایر نقاط واین میزانی که تهیه شده است خیلی کم است با این میزان کم و محصول بد امسال و تخم نوغان بد و فاسدی که گرفته شده است این را مخصوصاً خواستم عرض کنم که سعی کنند این تخم نوغان که خریداری خواهدشد ازاشخاص مطمئن و صحیحی باشد که در اینکار کثافت کاری نکرده باشند که بالنتیجه محصول ما تقلیل پیدا کند برای این که خود شما آمار این محصول را دارید که از هزار و دویست تن محصول پارسال تقلیل پیدا کرده است بششصدتن واین واقعاً خوب نیست وحقیقةً یك عمل خوبی که در موضوع نوغان شد همان شورای نوغان بود که تشکیل دادید وامیدوارم که تمام کار ها را با نظر آن شورای بکنید که از اطلاعات یك اشخاصی که در این کار بصیرت دارند استفاده شود واین لایحه بنظر بنده قطعاً بشوری نرفته است وهنوز پخته نشده است وازاین نظر بنده بادوفوریت مخالفم وعقیده دارم که برود بکمیسیون و درآنجا نظریاتی که لازم است داده شود .

وزیر بازرگانی و پیشه و هنر ـ اینکه آقای نماینده محترم فرمودند این لایحه بدون مطالعه تهیه شده است بنده ناچارم تکذیب کنم برای اینکه بنده ازروزی که بوزارت پیشه وهنر رفتم وافتخار خدمتگذاری را پیدا کردم با آقایان نمایندگان گیلان و آقایان دیگری که دراینمورد ذی نظر بودند صحبت شد (دکتر رادمنش ـ تکذیب میکنم) ونظر عموم آقایان با لغو انحصار پیله موافق بود ولی شاید با قید دو فوریت بنا نبود این لایحه تقدیم مجلس شورای ملی بشود و آن شورای نوغان هم که اشاره فرمودند تشکیل شده است خدماتش خیلی برای این امر مفید بوده است ولی چیزی که مسلم است بنده قبل از اینکه نظر فرد فرد آقایان را بخواسته باشم این لایحه را تقدیم مجلس نکرده‌ام (دکتر کشاورز ـ نظر بعضی را) با جنابعالی مذاکره نکردم

دکتر رادمنش ـ با بنده هم مذاکره نشده . با آقای قائم مقام الملك هم مذاکره نشده ...

وزیر پیشه و هنر ـ اینکه فرمودند بایستی قیمت

ثابتی معین شود و همیشه کالارا بهمان قیمت بخرند این است ایراد کارما و ایرادی که به انحصارات وارد است همین است دولت باید نرخ را مطابق میزان روز و عرضه و تقاضا معین کند گاهی است که در تمام دنیا میشود یك کالائی است که میزان محصولش فوق العاده زیاد است یك دولتی برای اینکه کمکی هم بمالیات کشور بشود و از آن راه استفاده کند آنرا در انحصار دولت می آورد مثل تنباکو که در فرانسه هم در انحصار دولت است برای اینکه از این راه یك استفادهٔ زیادی عاید دولت میشود ولی در مورد تخم نوغان اینطور نیست بایستی آن کسی که تهیه میکند و نهایت درجه در این راه زحمت میکشد و جدیت بعمل می آورد دولت نباید قیمتی را که معین میکند باو تحمیل کند و این خسارات و ضررهائی که از انحصار بر مردم تحمیل میشود بیشتر از این راه ها بوده است لهذا بنده بنظرم رسید که این عمل لغو انحصار یك خدمت بزرگی است ولی چرا باقید دو فوریت تقدیم شد برای اینکه آقای رئیس کل دارائی و نمایندگان ما در گیلان اینطور تصمیم اتخاذ کردند و اینطور مقتضی دانستند که اگر بنا شود این تصمیم جدی قدری دیرتر گرفته شود برای سال آتیه انجام نخواهد شد و نتیجه قطعی گرفته نخواهد شد و این است که بنده این قسمت را باقید دو فوریت آوردم و تصدیق میکنم در این مورد با آقای امینی که ایشان علاقه زیادی در این خصوص بروز داده اند و مکرر در این امر ابراز علاقه فرموده اند و تشکیل شورای نوغان هم در اثر فکر ایشان و جدیت ایشان بود که یك اصلاحاتی در این امر بعمل آید و این الغای انحصار بسته بنظر و مشاورهٔ با ایشان و سایر آقایان نمایندگان است و بنده عیبی نمی بینم که چون نظرها قبلا صحبت شده است و اشکالی هم در امر نیست با قید دو فوریت موافقت بفرمایند برای اینکه کار ما پیش نخواهد رفت و خسارتی هم متوجه مردم خواهد شد زیرا اگر خریداری بشود باید تکلیف حسابدارها و اولیای امور معلوم بشود .

نایب رئیس ـ آقای فرخ با فوریت مخالفید ؟

فرخ ـ بلی مخالفم . موضوع انحصار نوغان از مسائلی است که خیلی مفید است لغو شود ولی چون موضوع فوریت است ، بنده وارد سایر مسائل نمی شوم برای اینکه معلوم شود که دولت در این انحصاری که لغو میکند ، علی الاصول برای ترتیب جلوگیری از امراض ، مدرسه ؟ و حفظ کرن تخم نوغان چه خواهد کرد و حتی امراضی که لغت فارسی هم ندارند مثل فیلاشری و گراسری و سایر امراض این ها بچه ترتیب جلوگیری میشود و بچه ترتیب ار گانیزاسیون آن را عمل میکند و بچه وسیله مدافعه خواهد شد ، البته بنده با فوریتش هم مخالف نیستم ولی تصور میکنم همانطور که آقای امینی هم فرمودند یك فوریت را تصویب بکنیم و برود کمیسیون این موضوعات کاملا مطالعه شود ، برای اینکه موضوع تخم نوغان موضوع کاملا مهمی است و خود انحصار تخم نوغان و کرن را که دولت نگاه خواهد داشت ، متخصصین و لوازم و آن یخچال ها و جزئیاتی را که برای این کار لازم است باید در نظر بگیرند ، و بعلاوه برای تخم نوغان خراسان چه عملی خواهند کرد ؟ آن هم مورد توجه است زیرا در ایران تنها منطقه ایکه ابریشمش برای پاراشوت بدرد میخورد و مفید است منحصراً ابریشم خراسان است ، حتی ابریشم یزد و نطنز و سواحل بحر خزر بدرد این کار نمیخورد این است که بایستی دقت شود ، بنده تصور میکنم که بهتر این باشد که آقای وزیر پیشه و هنر موافقت بفرمایند که با یك فوریت برود به کمیسیون و در کمیسیون مطالعاتی بشود و بنده هم در این موضوع یك نظریاتی دارم بعرض کمیسیون برسانم مطالعه شود و دقت بیشتری بشود بعد آنچه را که از روی بصیرت پیش بینی کردند ، تمام آن مواردی که از نقطهٔ نظر فنی برای این کار لازم است ، بشود که بعد موجب ندامت نشود .

(صحیح است) .

نایب رئیس ـ آقای فرمانفرمائیان با فوریت مخالفید ؟

فرمانفرمائیان ـ بنده با فوریت مخالف نیستم موافقم

نایب رئیس ـ بفرمائید؟

فرمانفرمائیان ـ بنده بطور کلی میخواستم ، این را عرض کنم که این اولین لایحه است که برای الغای انحصار

دولت میآورد ، در صورتیکه بنده موضوعی را که میخواهم عرض کنم و در آذربایجان اتفاق میافتد موضوع انحصار پنبه است آنهم یك موضوعی است که دستگاه دولتی آماده نیست برای این که بتواند یك موضوع انحصاری که ممکن است در بعضی موارد و در بعضی جاها مفید باشد ، دستگاه دولتی ما آماده نیست و نمیتواند این کار را عملی کند و بمنزل برساند بنابراین چه انحصار نوغان ، و چه انحصار برنج ، و چه انحصار پنبه و کلیه انحصارات را ما می بینیم که بضرر کشور و آن اشخاصی که این محصول را بعمل میآورند ، تمام شده است ، تمام زارعین در آذربایجان پنبه کار هستند ، پنبه در ارس باران و حدود مغان از قدیم الایام بوده است و بکلی از بین رفته است تمام در اثر توجه و شایستگی دستگاه دولتی بوده است از این نقطه نظر است که بنده با فوریت این لایحه مخالف نیستم و خیلی امیدوار هستم که آقای وزیر پیشه و هنر در آتیه نزدیکی لغو انحصارات دیگر را هم به مجلس بیاورند (نمایندگان ـ کافی است ـ رأی بگیرید)

وزیر پیشه و هنر ـ بنده خواستم در جواب آقای فرخ عرض کنم که اساساً وقتی که تجدید نظر در عمل تخم نوغان بشود و آن سردخانه ها که منظور ایشان است نگاهداری بشود خواهد شد همین طور که عرض کردم تخم نوغان جدیداً وارد کشور میشود و پشتیبانی آن نظریات ، آن شورای عالی نوغان باشد بهیچوجه اشکالی در این امر نخواهد بود و راجع به یك فوریت و دو فوریت خواستم عرض کنم که اگر اشکال فنی نبود و وزارت دارائی این مطالب را تذکر نمیداد و همینطور اولیای امور ما در گیلان و سایرین که اتفاقاً ذی نظر هستند در این امر تذکراتی نمیدادند بنده این استدعا را نمیکردم و این یك امری است که مورد تقاضای کلیهٔ اهالی گیلان است که مشغول تهیه تخم نوغان هستند و تأخیر آن بنظر بنده مورد ندارد و آقایان نمایندگان محترم با نظری که آقای فرمانفرمائیان فرمودند دولت را تشویق بکنند که هر چه زودتر موضوع انحصارات را ملغی بکند این انحصارات در کشور ما نتیجه خوب ندارد ، این عمل را ما اگر بخواهیم بتعویق بیندازیم ممکن است در سال آتیه نتوانیم عمل بکنیم این اشکالاتی است که بنظر خیلی مهم آمده است و اظهار شده است که بایستی زودتر اگر نظر این است که بایستی الغاء شود ، انحصار پیله ملغی شود ، و نتیجه قطعی بدست بیاید و بنده تصور می کنم که هیچگونه نگرانی برای آقایان باقی نمیماند ، زیرا مقدار کل پیله که در سال دو ملیون کیلو بوده است رسیده است ، به ششصد ، هفتصد هزار کیلو و تمام مریض است کارخانه چالوس اگر بخواهد با این ترتیب کار بکند با پیله های مریض البته عایداتی نخواهد داشت ، و پیشرفت نخواهد کرد و با نگاهداشتن انحصار پیله آن پیله که منظور آقایان است نخواهد داد باین جهة با نگاهداشتن انحصار تخم نوغان اشکالی پیش نخواهد آمد .

نایب رئیس ـ آقای نبوی .

نبوی ـ بنده پیشنهادی بمقام ریاست تقدیم کردم و تقاضا کردم که دو فوریت را تبدیل به یك فوریت بکنند دو فوریت برای مواردی است که اگر امروز در این جلسه نگذرد یك ضرر و زیان نزدیکی متوجه بشود ولی این از آن موارد نیست در این که باید انحصار لغو شود تمام آقایان موافقت دارند صحبت از آن نیست ولی موافقین یك نواقصی در لایحه مشاهده می کنند و تصور می کنند آقایانی که وارد هستند در این امر که اگر این لایحه به کمیسیون برود ممکن است توضیحاتی در این لایحه در کمیسیون بدهند و لایحه بصورت بهتری بیاید به مجلس از این جهت بنده استدعا میکنم آقایان موافقت بفرمایند با یك فوریت بیاید .

دکتر آقایان ـ بنده مخالفم .

نایب رئیس ـ بفرمائید .

دکتر آقایان ـ آنچه آقایان مخالفین فرمودند راجع به تخم نوغان است ، قضایا را بایستی از همدیگر تفکیك کرد آزاد کردن پیله یعنی اینکه تولید کننده بهر قیمت که دلش میخواهد بمصرف کننده مطابق اصول عرضه و تقاضا بفروشد این هیچ اشکالی ندارد و ارتباطی هم نه با تخم نوغان دارد و نه با اصلاح تخم نوغان (مظفرزاده ـ خیر ارتباط دارد) اجازه بفرمائید در صورتیکه قضایا را از هم تفکیك کنیم دیگر

موضوعی باقی نمی‌ماند که مورد مطالعه باشد مورد مطالعه راجع به تخم نوغان است راجع بامراض این یك داستان فوق‌العاده مفصلی است که ارتباطی بااینکه آیا تولید کننده نوغان را آزاد بفروشد یابدولت بفروشد ندارد (مظفرزاده - دارد آقای دکتر) ...خواهش میکنم آقایان وکلای گیلان این را درنظر بگیرند که بنده هم تاحدی از کار نوغان اطلاع دارم طرحی را که بنده در دوره پنجم به مجلس داده بودم اگر کمك کرده بودند امروز این وضعیت کثیف نوغان را نداشتیم و ایران یکی از بزرگترین تولید کنندگان نوغان دنیا بود و قطعاً باین صورت در نمی‌آمد اما راجع به اصلاح نوغان آن یك مسئلهٔ فوق‌العاده مفصلی است بدبختانه این را باید اقرار کرد که وزارت پیشه و هنر و وزارت کشاورزی از ابتدای تشکیل با اینکه دارای متخصصین خیلی خوب بودند موفق نشدند که وضعیت نوغان را اصلاح کنند آقای قائم‌مقام‌الملك درنظر دارند، درنتیجهٔ جنگ گذشته هم نوغان ایران همینطور تنزل کرد چون تخم نبود مقدار تولید تنزل کرد بعد از او بتدریج ترقیاتی کرد اگر دولت لیاقت این کار را داشت و در ظرف ده سال عمل علمی صحیح میکرد این نتیجه را نمیداد آقای امینی میفرمایند که تخم نوغانی که در مملکت تولید میشود فاسد و خراب است البته تخم نوغان را مرتباً بایستی خیلی با دقت از زیر میکروسکوب بگذرانند این کار خیلی مفصلی است (دکتر کشاورز - این مربوط به دو فوریت نیست)

نایب رئیس - راجع به فوریت بفرمائید آقای دکتر

دکتر آقایان - در صورتیکه آقایان قبول داشته باشند که خرید و فروش پیله مربوط بتخم نوغان نیست این عمل چه اشکالی دارد (یکی از نمایندگان - اینطور نیست آقا) (مهندس فریور - ولی امراضشان مربوط است)... امراضش که در خرید و فروش دخالتی ندارد این امراض یا هست یا نیست اگر هست خرید و فروش را دو ماه عقب بیندازید که این امراض از بین نمیرود چه مانعی دارد (دکتر اعتبار - آقای دکتر زیاد اصرار نکنید)... نمیدانم چه اشکالی دارد یك مالی بوده است که خریدارش دولت بوده است حالا میگویند فروشش آزاد باشد اینکه ارتباطی با تخم نوغان ندارد.

وزیر بازرگانی و پیشه و هنر - بنده با تشکر از توجهات مخصوص آقایان نمایندگان نسبت باین لایحه میخواستم موافقت خودم را نسبت به تقاضای بعضی از آقایان که واقعاً ذی نظر هستند در این امر عرض کنم و با یك فوریت لایحه بنده موافقت میکنم و امیدوارم که در جلسات بعد بنحو خوبی مطرح شود و رأی لازم داده شود. (صحیح است) (جمعی از نمایندگان - بیك فوریت رأی بگیرید.)

نایب رئیس - چند نفر از آقایان دیگر هم در فوریت اجازه خواسته اند (نمایندگان - کافی است آقا) چون آقایان موافقت کرده اند با یك فوریت باشد بنابراین رأی میگیریم به فوریت اول آقایانیکه موافقند قیام فرمایند (اکثر برخاستند) تصویب شد بنابراین لایحه یکیمسیون ارجاع میشود.

[۸ - موقع و دستور جلسه بعد - ختم جلسه]

عدهٔ از نمایندگان - ختم جلسه

نایب رئیس - چون چیز دیگری در دستور نداریم اگر اجازه بفرمائید جلسه را ختم کنیم (صحیح است) **جلسه آینده روز پنجشنبه ۱۶ آبان سه ساعت قبل از ظهر** دستور هم لوایح موجود.

[مجلس یك ربع ساعت بعد از ظهر ختم شد]

رئیس مجلس شورای ملی - سید محمد صادق طباطبائی